

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Vraagt ge Zijn Naam

Dit is mijn naam voor eeuwig en zo wil Ik aangeroepen worden van geslacht tot geslacht.

Exodus 3 : 15b.

Dit is mijn naam. Dat is het antwoord dat God geeft op die vraag die de Israëlieten straks aan Mozes zullen stellen: hoe is zijn naam? (Vs 13). Dat zullen ze, zegt Mozes, straks zeker vragen, wanneer ik ze kom vertellen, dat Gij me gezonden hebt ter verlossing. Want ze zullen natuurlijk zeggen: wat is dat voor een God, die God van onze vaders? Is dat een God, die alleen maar mooie woorden spreekt en nooit tot daden komt? Die wel van verlossing spréékt, maar ondertussen geen enkele verlossings-dáád verricht?

Op die vraag moet Mozes dan antwoorden: De HEERE heeft me tot u gezonden. De HEERE. Dat woord slaat terug op dat andere woord: Ik ben (vs 14).

Want „ik ben“, — dat betekent in het hebreuws veel méér dan in onze taal. Ergens zijn, — dat is: zich daar doen gelden. Als een Israëliet zegt: hij was daar en daar, — dan zit daar altijd deze klank in: hij was er en je kon het merken ook. Hij trad daar op. Hij was daar aan het werk. Hij deed daar iets. Als je ergens bent, dan ben je daar nooit werkeloos. Dan oefen je daar invloed uit. Dan laat je het ook merken dat je er bent, dat jij er bent.

En dat bedoelt God dus, als Hij zegt: Ik ben. Ik ben werkelijk. Ik kom in actie. Ik zal laten zien, dat ik er ben. Ge vraagt, of ik ook iets doe? Nu, dat zal ik eens laten zien. Ik ga tot dáden over. Want zó ben ik nu. Ik ben de God, die doe wat ik zeg. Die spreek, — en dan gebeurt het ook. Die beloften geef, — dan vervul ik ze ook.

En zó moet het volk Hem nu voortaan kennen en noemen: de HEERE. Dat betekent: Hij is. Zo vaak zo over God spreken, zo vaak ze tot God spreken, zullen ze Hem moeten belijden als de God die laat zien, dat Hij leeft. Die het in zijn daden bewijst, dat Hij verlost.

Zo moet het volk Hem voortaan noemen. Want zo is zijn naam. Zo is Hij. Elke keer opnieuw zullen ze moeten erkennen: zie je wel, — Hij is de HEERE. Hij is de God die wond'ren doet. Zo is Hij en niet anders. Zo doet Hij en nooit anders.

Zo is mijn naam voor eeuwig. Dat wil niet zeggen dat we God nooit anders mogen noemen. Dat we Hem altijd moeten aanduiden met dat ene woord: HEERE. Want dat is toch het merkwaardige, dat heel het oude testament vol staat met die naam. Maar dat in het nieuwe testament het woord HEERE nergens voorkomt.

Wil God dan ná Christus' komst niet meer zo bekend staan? Als de God die doet wat Hij belooft, die in zijn daden toont dat het waar is wat Hij zegt? Zegt God dan tegen ons niet meer: denk er om, Ik ben de God die wond'ren doet.

Maar wanneer heeft God dat duidelijker gezegd dan toen Hij Christus gaf? Toen Hij in Jezus Christus al zijn woorden waar maakte. Toen Hij het eens voorgoed bewees dat Hij werkelijk niet slechts van verlossing spreekt, maar dat Hij de verlossing ook brengt. Want dat is het nu juist: in Christus heeft God dat tot het einde toe laten zien dat Hij de HEERE is.

Als God dat tot Israël zegt: Ik ben de HEERE, — dan moet het volk toch altijd nog op de verlossing wachten. Natuurlijk, ze krij-

gen wel steeds weer te zien dat God de verlossing werkelijk brengt. Maar toch altijd nog slechts gedeeltelijk, voorlopig. Elke verlossing die Israël ontvangt doet ze weer uitzien naar de grote verlossing die nog komen moet. Elke daad van God, waarin ze het zien dat Hij de HEERE is, brengt toch de radicale vervulling nog niet. Al die mensen onder het oude testament, — ze zijn in het geloof gestorven, de belofte niet verkregen hebbende (Hebr. 11 : 39). Ze kregen de belofte niet. Ze zagen de volle vervulling niet. En altijd weer moest die vraag dus opkomen: hoe is zijn Naam? Blijft het tenslotte toch niet bij wóórden?

En elke keer dat die vraag klinkt, zegt God: Ik ben. Ik haast me van de belofte naar de vervulling. Ik laat me gelden. Mijn belofte zet Ik door. Mijn woord liegt niet. Mijn wil is vast en bestendig. De vervulling komt.

Maar dat God werkelijk bezig was, dat God met al zijn ijver op de vervulling aanstuurde en naar de verlossing toewerkte, — dat kregen ze niet te zien. Nog niet.

Ze zijn in het geloof gestorven, de belofte niet verkregen hebbende, omdat God wat beters voor ons op het oog had. Want in Jezus Christus hééft God de verlossing gebracht. Tot ons hoeft God niet meer te zeggen: Ik zal u verlossen. Hij zegt nu: Ik heb u verlost. Ik heb getoond, helemaal, dat Ik werkelijk de HEERE ben. Noem me nu niet meer: HEERE. Maar: onze God en Vader in Jezus Christus. Daarmee hebt ge alles gezegd. Want daarmee hebt ge dit gezegd: dat Ik mijn woord gehouden heb. Dat ik van de belofte tot de vervulling gekomen ben.

Het oude testament zegt: ge komt er doorheen, door de ellende, door de pijn, door het verdriet. Ge kómt er uit. God is de HEERE. Maar het nieuwe testament zegt: God is de Vader van Jezus Christus. Ge zijt met God verzoend. Nu zijt ge er ook door. Nu zijt ge alle ellende reeds te boven gekomen. Want in dit alles zijt ge meer dan overwinnaars, Christus heeft het volbracht.

En terwijl Israël in de nood van de verdrukking nog hopen moest op de verlossing die de HEERE geven zou, kunnen wij de verdrukking ingaan als mensen die de verlossing reeds ontvangen hebben. Want God deed wat Hij beloofde. God bewees reeds dat het waar was wat Hij zei.

Israël moest het in Egypte nog doen met woorden. Want God zei wel dat Hij de HEERE was. Dat Hij aan zijn verbond dacht en aan de vervulling van zijn belofte werkte. God zei dat wel: zo ben ik. En ge zult het zien ook. Maar ze zagen het nog niet. En al zagen ze de verlossing uit Egypte, — ze zijn toch allen gestorven in het geloof, zonder de belofte verkregen te hebben. Ze hebben HET nooit gezien. Ze hebben GOD nooit gezien. God, in zijn volle, levende werkelijkheid.

Hebben wij dan God wel gezien? Moeten wij het ook niet hebben van woorden?

Niemand heeft ooit God gezien, zegt Johannes. Maar: de eniggeboren Zoon, die in de schoot des Vaders was, die heeft Hem ons verklaard. En Christus zegt tegen zijn discipelen: Wilt gij de Vader zien?

Maar wie Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien.

Wie Christus gezien heeft, die heeft dat werkelijk gezien: God is de HEERE. God verlost. Dat is zijn Naam. Zo is God. Dat heeft Hij getoond.

En dat moeten wij weer weten. Zo moeten wij de HEERE kennen. Want wij schreeuwen

INHOUD

Vraagt de Zijn Naam?	J. K.
De Heilige Geest maakt ons tot kinderen Gods	H. J. J.
China	J. M.
Hoe men in het huis Gods moet verkeren	G. V.
Het grote wonder	D. W. L. M.
Boekbespreking	H. C. E. S.-L.
Ingezonden	
Persschouw	C. V.
Van hier en ginds	
Kerknieuws	

niet minder dan Israël. Het is wel niet zo erg nog als toen. Maar toch: er is zoveel te klagen, er is zoveel geweest.

Is dat dan niet waar? Natuurlijk. Maar dit is niet waar: dat wij nog op de verlossing wachten moeten. Zo te zien, is het op de wereld wel precies hetzelfde als het altijd geweest is: duizend zorgen, duizend doden kwellen ons angstvallig hart. En het lijkt wel, of we nog even hard moeten roepen: voer ons uit die angst en noden.

Maar kennen we het evangelie dan niet? Kennen we God dan niet? Weten we dat dan niet, dat God ons reeds uit al onze angsten getrokken heeft, dat God ons reeds door alle doden heengeleid heeft, toen Hij zijn Zoon Jezus Christus in onze dood deed ingaan, al onze angst en oneindig veel meer dan dat deed proeven, en dat Hij zó ons bevrijd heeft, ons, die gedurende ons ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd waren. Nu jaagt de dood geen angst meer aan.

Laten we dat zingen en blijven zingen met met het oog op al die heel tastbare ellenden waaraan we kapot schijnen te gaan: nu jaagt de vernedering en de eenzaamheid, nu jaagt de oude dag en de operatie, nu jaagt het gekker van het verkeer, nu jaagt de grootste hoogte en de afgrijselijkste diepte geen angst meer aan. Want alles, alles is voldaan. Dat zijn geen mooie woorden, geen suggestieve leuzen. Dat is zo waarachtig waar als Jezus leeft. Daarom kon Christus dat ook zeggen: in de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goede moed, — Ik heb de wereld overwonnen.

Ik heb de wereld overwonnen. En als wij daar niets van zien, als wij — diep in ons hart — zeggen: maar God heeft eigenlijk nog niets gedaán, God zit maar stil, dan zegt Christus: geloof in Mij. Ik heb alles gedaan. Ik ben er doorheen. En nu zijt gij er ook doorheen. Ik ben het Leven. En nu hebt gij het leven. Nu hebt ge het leven, vandaag en morgen als ge doodmoe zijt en overmorgen als ge ziek wordt en straks als ge ligt in uw graf. Want Ik ben gisteren en heden dezelfde en tot in der eeuwigheid.

Wie in Christus is, die is een nieuw schepsel. Het oude is voorbij gegaan. Zie, het is alles nieuw geworden.

Wie dat gelooft, wie God zó kent als de HEERE, die ziet de wereld met andere ogen aan. Die huivert niet meer voor alles wat hem overkomen kan. Want hij juicht om wat hem overkomen is. Hij klaagt niet meer over de moeiten en narigheden waar hij dan toch maar doorheen moet. Want de HEERE nám ons immers door alle ellenden heen mee en zette ons in het volle licht der verlossing.

Wij vragen altijd vol twijfel, wat de HEERE doen zal. Zal Hij ons werkelijk redden? Maar zo lopen we voorbij aan het evangelie van zijn naam: HEERE, Vader van

Jezus Christus. Dat evangelie zegt: God deed het immers al.

Nu vervangen we de troost waaraan wij ons vastgrijpen door de troost van de Schrift. Nu laten we het gezang dat wij hebben bedacht overstemmen door de taal van de bijbel. Nu laten we onze onzekerheid over de toekomst verteren door het verhaal van Gods daden in het verleden:

De Heilige Geest maakt ons tot kinderen Gods

„Derhalve, broeders, zijn wij schuldenaars, maar niet van het vlees om naar het vlees te leven. Want indien gij naar het vlees leeft, zult gij sterven; maar indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zult gij leven. Want allen, die door de Geest Gods geleid worden, zijn zonen Gods. Want gij hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar gij hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader. Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. Zijn wij nu kinderen, dan zijn wij ook erfgenamen: erfgenamen van God, en medeërfgenen van Christus; immers, indien wij delen in zijn lijden, is dat om ook te delen in zijn verheerlijking”.

Rom. 8 : 12—17.

Met „derhalve” trekt Paulus de conclusie uit het voorafgaande. Hij ging er vanuit, dat de leden der gemeente van Rome echt geloofden in Christus. Waartoe hadden zij zich anders bij de gemeente gevoegd? Voorts ging hij er vanuit, dat zij niet in het vlees maar in de Geest waren. Wie gelooft is immers in Christus en in de Geest, want Christus en de Geest zijn één. En door de Geest woont Christus in hen. Zo leven ze reeds in Hem en zullen eens hun sterfelijke lichaam worden opgewekt ten eeuwigen leven.

Daarom moeten zij nu niet naar het vlees, maar naar de Geest wandelen. Dit gaat niet vanzelf. Want de Heilige Geest is geen blinde kracht, die de gelovigen dwingend in een bepaalde richting stuwt. De gelovigen zijn geen automaten en worden niet als zodanig door de Geest geleid. Het spreekt niet vanzelf, dat zij zich door de Geest laten leiden. Het is mogelijk, dat zij soms nog weer naar het vlees leven. De duivel zit niet stil en de wereld houdt niet op te verleiden en het eigen vlees is zwak en de zonde ligt aan de deur van hart en leven. Het vlees heeft echter geen recht over de gelovigen en de heerschappij van de duivel is gebroken en van de wereld hebben zij niets te vrezen. Als zij zich maar door de Geest laten leiden. Want die is almachtig.

Daartoe wekt Paulus de gelovigen nu op. „Wij zijn schuldenaars”, zegt Paulus. Maar we zijn het vlees niets schuldig en we zijn de duivel niets verplicht. Het is wel mogelijk om weer naar het vlees, in ongelof, te leven. Maar dan is het einde ook gewis. En dat einde is de dood: „Als gij naar het vlees leeft, zult gij sterven”. De bezoldiging der zonde is de dood. En buiten Christus en zonder de Geest is er alleen maar verderf en ondergang.

„Maar als gij door de Geest de praktijken van het lichaam doodt, zult gij leven”. Het kwaad zit wel niet in het lichaam, maar al onze leden kunnen instrumenten zijn van het vlees. Door onze natuurlijke kracht kunnen we de werkingen van het lichaam niet doden. Wie dat probeert wordt altijd weer teleurgesteld. Maar door de kracht van de Heilige Geest kan het. Als we ons door de Geest laten leiden kappen we de hand af die tot zonde verleidt en trekken we het oog uit, dat ons in verzoeking brengt. En als we dat doen, zullen we leven. Dan hebben we de HERE mee en dan hebben we het goed. Voor eeuwig.

***

In vs 14 vervolgt de apostel: „Want allen, die door de Geest Gods geleid worden, zijn zonen Gods”. De meeste vertalingen hebben: „door de Geest Gods geleid worden”. Dat is een goede vertaling, want de gelovigen worden geleid. Maar even goed kan worden overgezet: „die zich door de Geest Gods laten

Lof zij de Heer, die uw bevende vrees kwam beschamen.

Noem Hem uw vader, de kroon van zijn heerlijke namen.

Dwars door de dood

nam Hij u op in zijn schoot.

Loof Hem in eeuwigheid. Amen.

Haulerwijk

J. Keuning.

leiden”. We kunnen van een blinde zeggen, dat hij door een helper geleid wordt. Maar hij moet zich ook laten leiden. Hij kan ook z'n hand terug trekken, als hij z'n leider niet vertrouwt of een andere kant uit wil. Zo is er ook voor een gelovige de mogelijkheid zich niet te laten leiden door de Geest Gods, maar door de geest der wereld. De Geest dwingt niemand, maar Hij leidt. Daarbij blijft de gelovige verantwoordelijk en behoudt hij een zekere vrijheid. De Geest buigt de wil, maar dan wil de gelovige ook wat God wil. De Geest verlicht het verstand, maar dan verstaat de vrome ook welke weg hij te gaan heeft. De Geest neigt het hart, maar dan wordt dat hart ook genegen om te bedenken de dingen die van de Geest zijn. Wie zich verzet tegen de leiding des Geestes, laat zich leiden door de geest der wereld en door eigen vlees. Maar wie zich laat leiden door de Heilige Geest, die leidt door het Woord, is een kind Gods.

Alle gelovigen zijn kinderen Gods. Paulus denkt hier niet aan buitengewone werkingen van de Geest, maar aan gewone, waaraan alle gelovigen deel hebben. In Joh. 1 : 12 lezen we: „Doch allen, die Hem (Christus) aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die in zijn naam geloven; die niet uit bloed, noch uit de wil des vlezes, noch uit de wil eens mans, doch uit God geboren zijn”. We mogen zeggen, dat we kinderen Gods zijn door het geloof in Jezus Christus. We kunnen het ook zó zeggen: We zijn kinderen Gods door de leiding van de Heilige Geest. Die ons gehoorzaam doet zijn aan wil en woord des HEREN en ons doet wandelen in Gods wegen.

We wennen soms zo aan heerlijke woorden, dat wij de heerlijkheid er van niet meer beseffen. Zo kon het ook wel eens zijn met de uitdrukking: kinderen Gods! Groter voorrecht is niet te bedenken: kinderen van de hemelse Vader! We behoren tot Gods gezin om zo te zeggen. We leven onder Gods genade en delen in Zijn bescherming en niemand kan ons scheiden van de liefde Gods, die geopenbaard is in Christus Jezus. We mogen als Gods kinderen leven in volle vrijheid en blijheid en eens altijd bij de Vader zijn. Want de Geest maakt geen slaven maar vrije zonen Gods.

Dat verkondigt Paulus in vs 15: „Want gij hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar gij hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader”. De gelovigen hebben de Heilige Geest ontvangen. Als hun Leidsman en Trooster en Helper in al hun wegen. Door het geloof hebben zij Christus als hun Zaligmaker en God als hun Vader en de Heilige Geest als hun Leider. En die Geest leidt niet weer tot slavernij. Hij maakt van gelovigen geen slaven. Dat waren ze vroeger. Als Joden gingen ze gebukt onder lasten te zwaar om te dragen. Ze leefden uit de wet en werden „vermoed en belast” door duizend en één voorschriften van hun leraars. Elke wettische religie maakt van haar aanhangers slaven. Zij proberen krampachtig Gods gunst te verdienen door te leven naar „gebod op gebod en regel op regel”. Wat nog nooit iemand is gelukt. Zulk een leven is en blijft gekenmerkt door vrees. Wat heel wat anders is dan de vreze des HEREN. We zouden ook wel kunnen zeggen, dat zulk een leven is gekenmerkt door angst. Angst voor de toorn Gods, angst voor verderf en ondergang. Ditzelfde is ook te zeggen van hen, die vroeger heidenen waren. Ook zij beefden voor hun talloze goden en echte rust vonden zij niet. Tot zulk een „vrees en beven” brengt de

Geest de gelovigen niet weer. Hij bevrijdt daar juist van.

De gelovigen ontvangen de Geest van het zoonschap. De Heilige Geest maakt van angstige Joden en bevende heidenen vrije kinderen Gods. Hij verzekert de gelovigen door het Evangelie, dat God hen tot zijn kinderen heeft aangenomen. Ze behoren bij Jezus Christus, de enige Zoon Gods in de volle zin van het woord. De gelovigen blijven mensen. Ze worden geen goden in het klein. Maar ze weten zich door het geloof tot kinderen Gods aangenomen. En dat komt daar in uit, dat zij, door de Geest geleid, roepen: Abba, Vader.

Ze roepen het. D.w.z. ze spreken het uit met grote kracht en sterk vertrouwen. Ze fluisteren de Vadersnaam niet, met twijfel in het hart of God hun Vader wel wil zijn. Want in Christus kennen ze God als hun hemelse Vader. Twijfel kan wel in hun hart opkomen. Maar dat is niet van de Heilige Geest. Dat behaagt Hem niet. Ze mogen roepen uit de grond van hun hart en uit volle borst: Onze Vader, die in de hemelen zijn. Paulus noemt de Vadersnaam eerst in zijn moedertaal: Abba. Dat is het Aramese woord voor Vader.

***

In vs 16 vervolgt Paulus: „Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn”. Veelal wordt dit zo verstaan, dat de Heilige Geest op de een of andere geheimzinnige manier zou getuigen aan onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. En vele christenen hebben gewacht op een stem van de hemel, die hun zou verzekeren: Gij zijt een kind van God. En omdat zij die hemelse stem niet hoorden vreesden ze geen kinderen Gods te zijn.

Paulus zegt niet: Deze Geest getuigt aan onze geest, maar: met onze geest. Hij gaat er vanuit, dat onze geest getuigt dat wij kinderen Gods zijn. En met „onze geest” bedoelt hij de geest van alle gelovigen. Dat is niet maar een voorrecht van enkele bijzonder ingeleide en ingewijde vromen. Maar dat is een recht van alle gelovigen. Zij mogen getuigen, dat zij kinderen Gods zijn. En zij doen het als zij gelovig God aanroepen als hun hemelse Vader.

Wanneer getuigt dus onze geest of ons hart, dat wij kinderen Gods zijn? Wanneer wij op gezag van Jezus Christus bidden: Onze Vader, die in de hemelen zijt! Slaven noemen de Vadersnaam niet. Zij zeggen: Meester of Heer of Baas. Kinderen zeggen Vader en zij mogen het. Zo mogen gelovigen bidden tot hun hemelse Vader. En dan spreken zij uit, dat zij kinderen Gods zijn.

Maar dat getuigenis van onze geest is niet een eigenmachtig beweren van ons zelf. Het is de Heilige Geest, die het geloof werkt en ook het gelovig gebed. Aan de Galaten schrijft Paulus: „En, dat gij zonen zijt — God heeft de Geest zijns Zoons uitgezonden in onze harten, die roept: Abba, Vader”. Dáár is het dus de Heilige Geest, die getuigt, dat wij kinderen Gods zijn. Dát bedoelt Paulus ook hier in Rom. 8. In en met het getuigenis van onze geest klinkt het getuigenis van de Heilige Geest tot in de hemel door. De Geest Gods en de geest der gelovigen getuigen samen, dat wij kinderen Gods zijn. Dat is een rijke wetenschap voor het heden. Maar in de toekomst zal het nog heerlijker worden.

Paulus schrijft in vs 17: „Zijn wij nu kinderen, dan zijn wij ook erfgenamen: erfgenamen Gods en medeërfgenen van Christus; immers, indien wij delen in zijn lijden, is dat om ook te delen in zijn verheerlijking”.

Kinderen erven. Dat is de algemeen bekende regel. Slaven zijn geen erfgenamen, de kinderen wel. Al wat vader bezit zal hun toekomen. Zo staat het nu ook met de zonen Gods. In de gelijkenis van de verloren zoon zegt de vader tot de oudste zoon: „Kind, gij zijt altijd bij mij en al het mijne is het uwe”. Dat geldt ook voor Gods kinderen. Hun Vader zegt: „Al het mijne is het uwe”. Ze delen nu reeds in Gods genade en liefde en goedertierenheid. Daarin delen ze door het geloof in Jezus Christus. Hij is de Erfgenaam bij uitnemendheid. Hij is de enige, eeuwige Zoon van God. Maar al Gods kinderen delen met Hem in de erfenis. Eens zullen ze delen in zijn verheerlijking.

Zover is het nu nog niet. Paulus verwacht de tegenwerping, dat men zal zeggen: „Wij merken van die erfenis nog niet veel. Lijden is ons deel. Lijden om Christus' wil. Is dat zo prachtig?”

De apostel ontkent niet, dat lijden het deel is der gelovigen in dit leven. Maar het is Christus-lijden. Ze dragen het om Zijntwil. Dat hoeven ze niet te zoeken, maar dat komt vanzelf. We hoeven daarbij niet te denken aan vervolging en gevangenis of doodstraf. Maar wie Jezus Christus volgt ondervindt tegenspraak en tegenkanting van de wereld. Verder lijden ze meer onder de zonde en haar gevolgen dan de ongelovigen. Ze gaan gebukt onder de gebrokenheid van het leven. Zoals Christus daaronder ook gebukt ging.

Maar dat is het einde niet. Eéns zullen de gelovigen met Christus verheerlijkt worden. Ze zullen delen in zijn heerlijkheid, die Hij

nu reeds geniet. Na lijden komt verblijden, na ellende heerlijkheid, na het kruis de kroon. Van die heerlijkheid mogen de gelovigen nu reeds een voorsmaak hebben. Maar meer dan een voorproef is het niet. We kunnen ons er geen voorstelling van maken hoe heerlijk het zal zijn op een nieuwe aarde. Waar louter gerechtigheid woont en ongestoorde gelukzaligheid. Daar zal God zijn alles en in allen. Dát zal het voornaamste zijn: ongestoorde gemeenschap met God, de Bron van het leven. Dat zal leven zijn in de volle zin van het woord. En dat voor eeuwig.

H. J. Jager.

China

III

Dr D. Vaughan Rees

Een derde boek over en uit communistisch China dat we noemen is van de hand van dr D. Vaughan Rees, een engelse zendingsarts, die jaren heeft gewerkt in de ziekenhuisdienst van de China Inland Mission. De China Inland Mission is een engels zendingsgenootschap of zendingsvereniging die oorspronkelijk zendingswerk in de binnenlanden van China deed verrichten. De initiatiefnemer van dit zendingswerk is Hudson Tayler geweest. Hudson Tayler leefde van 1832 tot 1905. Door berichten omtrent de ellende en de nood in China, gewonnen voor arbeid in dit enorme gebied, zocht hij een opleiding tot dokter en werd als zendingsarts naar China uitgezonden. Nog voor zijn terugkeer naar Engeland met verlof in 1860, maakte hij zich los van het zendingsgenootschap dat hem had uitgezonden teneinde helemaal in geloof en wachten op Gods leiding aangevoerd te kunnen zijn. Gedurende zijn verlofperiode in 1865, nam hij het besluit het evangelie te brengen in de elf provincies van China, die tot op dat ogenblik nog niet met het evangelie in aanraking waren gebracht. In plaats van de stationaire zendingsarbeid in de kuststreken stond hem als ideaal voor ogen het zwerfend leven van een reizende evangelist. Hij is deze arbeid begonnen met een groot vertrouwen op de leiding van de Here en met zeldzame energie. Wie zou denken bij de bovenstaande zin dat hij wilde „wachten op Gods leiding”, dat hij een „lijdelijk” christen zou zijn geweest in de, in onze nederlandse gereformeerde kringen wat beruchte zin, die heeft het helemaal mis. Wie zou willen zeggen, die Hudson Tayler was een piëtist, treft hem óók niet. Er zijn van die arbeiders in het koninkrijk Gods, die je nimmer helemaal bevredigend kunt onderbrengen in een bepaald vakje en die je maar ten dele recht doet als je ze van een bepaald etiket voorziet. Zo iemand was Hudson Tayler. Hoe dat ook zij, hij is de grondlegger geweest van een zich geweldig uitbreidend zendingswerk in China. Later ook in andere streken van de wereld.

De naam en het werk van Hudson Tayler is in onze kringen niet bekend geworden. Uit curiositeit raadpleegde ik, toen ik me tot schrijven zette, de 1e druk van de bekende Christelijke Encyclopedie van Kok te Kampen. Tot mijn verbazing bleek, dat noch het trefwoord China Inland Mission, noch de naam Hudson Tayler er in voorkomt. Men kan de namen wel eens tegenkomen als het over andere zendingszaken gaat, maar niet als trefwoord. Dit zegt wel iets dunkt me. Hoe het er bij staat met de 2e druk kan ik op dit moment niet nagaan. Er is een mooie biografie over Hudson Tayler¹⁾ en ook een boek van wijlen prof. Julius Richter van Berlijn, over het ontstaan van de kerk in China. „Das Werden der christlichen Kirche in China”, 1927. Natuurlijk zonder rekening te kunnen houden met de dingen die in China gebeurd zijn toen de communistische vloedgolf het land overstroomde.

Het boek dat ik hierboven bedoelde van dr Vaughan Rees heet in de oorspronkelijke engelse taal: The „Jesus Family” in communist China. De ondertitel: A modern Miracle of New Testament Christianity. Voor de lezers die geen engels lezen, vermeld ik, dat er

bij mijn weten geen nederlandse vertaling verschenen is. Wel heb ik bij geruchte vernomen, dat er een in bewerking moet zijn. Zekerheid heb ik niet omtrent dit gerucht. In onze taal kunnen we deze titel aldus omschrijven: Het „Huisgezin van Jezus” in communistisch China. Mooier misschien „De broederschap van Jezus in communistisch China”. En de ondertitel: een modern wonder van nieuwtestamentisch christendom.²⁾

Dokter Vaughan Rees vertelt in dit werkje omtrent zijn ervaringen in communistisch China in de jaren 1948 en 1949 opgedaan in de kringen van chinese christenen, die hun groep of beweging met de bovenstaande naam: de broederschap van Jezus aanduiden. De beweging heeft niets te maken met de roomse orde, die zich ook heeft genoemd „broederschap van Jezus” — ik bedoel de „Societas Jesu” of de Jesuïeten. Het is een beweging grotendeels ontstaan en gestimuleerd door het werk en voorbeeld van Hudson Tayler. Een beweging met heel weinig gecentraliseerde organisatie. Een beweging die in de verte vergeleken zou kunnen worden met de beweging van de „Kleine Kuddes”, waarvan we de vorige keer melding maakten. Ietwat sectarisch? Misschien. Ietwat methodisch van inslag wellicht. Eigenlijk niet precies met de maat van de Europese secten te meten. Een beweging van chinese christenen. Voormalige heidenen, die bekeerd zijn tot de levende God. Die geloven in het evangelie zoals het in de bijbel staat. Die geloven in de Here Jezus. Die ernst maken met de bekering. Dokter Rees deelt ontroerende staaltjes mee van mensen, die onder het beslag van Gods geboden niet uit konden in hun persoonlijk leven. Een van de leiders bijvoorbeeld, de heer Ching tien-yin, die, toen hij werkelijk christen werd, last kreeg van zijn geweten omdat hij van zijn vrouw gescheiden was. Enkele jaren tevoren had hij z'n vrouw naar chinese, heidense gewoonte teruggezonden naar haar moeders huis. Waarom? Ja, hij was een intellectueel. Zij was een chinese vrouw met misvormde voeten en was niet gelijkwaardig aan hem — zo dacht hij. En hij hield niet van haar. Het was voor hem een stap, toen hij last kreeg van zijn geweten, omdat de HEERE zegt: gij zult niet echtbreken, nauwkeurig te gaan onderzoeken wat de bijbel zegt omtrent echtscheiding. Hij vond Efeze 5 : 25 en las: „Gij, mannen, hebt uw vrouwen lief”. Hij verwachtte dat er nog wat achteraan zou komen aldus dokter Rees. Een gedachte: als zij lief of knap of goed zijn. Maar er kwam niets achter aan. Paulus schrijft dat zoals het daar staat zonder een toevoegsel. Hij sloot de bijbel omdat deze zijn moeilijkheid niet beantwoordde op de manier die hij verwacht had. De volgende dag las hij dit nog eens. Zo deed hij een aantal dagen en hij vond niets anders. Ten laatste gaf hij zijn verzet op. Hij viel op zijn knieën en bad: „o, God als U mij geboden hebt mijn vrouw lief te hebben, dan moet ik in staat zijn om dat te doen, en ik wil het”. Op zijn knieën beloofde hij dat hij haar terug zou halen uit het dorp van haar moeders huis. En hij heeft het gedaan. Ontroerend is de manier waarop. Dr Rees vertelt het gedetailleerd. Als je leest van zo'n geestelijke leider van deze chinese christenen, en andere soortgelijke verhalen, dan komt de verzuchting bij je op: deden sommige van onze geestelijke leiders maar zó als deze aziatische christenen. Zó ons houden aan het gebod van de HEERE. Zo er niet tegen in durven gaan. Wat zouden

een moeilijkheden opgelost worden zonder dat er een woord over in de krant behoefde te komen. Helaas is het bij ons soms zo dat als men een woord van de HEERE, dat in bepaalde situaties alles zegt, citeert, men geen antwoord krijgt dan een herhaling van de strijdpositie waarin men met zijn broeders staat.

Toen het ziekenhuis van de China Inland Mission te Kaifeng in de provincie Honan, waar dokter Rees werkte, in het begin van 1948 onder communistische druk gesloten moest worden, toen vroegen de leiders van de Ye-Soe Chia-ting (de Broederschap van Jezus) of hij bereid was naar het noorden te reizen, naar de provincie Shantoeng, waar het centrum van deze beweging was, Ma Choeang geheten. Zij wilden graag dat dr Rees enkele gewonden, die aldaar onder hun hoede stonden, wilde bezoeken. Hij reisde er heen in gezelschap van een van hun leiders en zo kwam hij in aanraking met deze echt inheemse, chinese christelijke gemeenschap, die zich in haar levenswijs dicht bij het nieuwe Testament aansloot. Hij heeft er verrassende en boeiende ervaringen opgedaan. In die tijd (1948—49) stond Ma Choeang onder leiding van de heer Ching.

De reis naar Ma Choeang voerde van Shanghai, waarheen dr Rees en zijn begeleider Heng-shi gevlogen waren, noordwaarts door de provincie Kiangsioe naar de provincie Sjantoeng. Ze kwamen door en langs vele chinese dorpen die zo onvoorstelbaar vuil waren, dat een westerling, die het niet gezien heeft, er zich geen voorstelling van kan vormen. Het landschap was arm aan bomen. Te wonderlijker trok Ma Choeang de aandacht. Het was namelijk ingesloten door een haag van mooie bomen. Door een opening kon ik — schrijft dr Rees — bij onze nadering het dak van een groot gebouw zien. Dat was het dak van de kerk. Plaatsbiedend aan een duizend mensen. Wat een verschil tussen de huizen en gebouwen hier en die in de armoedige, vuile dorpen waardoor de reis was gegaan. De kleding trok de aandacht. Wat een verscheidenheid en kwaliteit. Ze zag er armelijk uit. Dat móest in die tijd in communistisch China. Maar vooral aan de kleren van de kinderen kon je zien dat ze van mooie kleuren hielden. Geen groter contrast denkbaar dan dit en de vieze vodden die we gezien hadden in de heidense dorpen waar we doorgetrokken waren.

Het dorp lag door de haag van mooi geboomte beschut en onttrokken aan de nieuwsgierige blikken van iedere reiziger of buur. Dat kwam deze christenen goed van pas. Natuurlijk waren de bomen een twintig jaar geleden helemaal niet geplant met deze bedoeling. Maar in de communistische periode kwam de beschutting van de bomen van pas. Vroeger waren alle chinese stadjes en dorpen omringd door een muur of beschermende wal. De communisten houden niet van deze oude rommel. In de nieuwe tijd, die met hun regiem is angebroken, moet al die oude rommel worden opgeruimd. Deze christelijke gemeenschap nu bezat zoveel welvaart en zoveel schatten, dat het maar beter was dat deze welvaart wat aan het oog onttrokken was. Men trof er moderne veestallen. Glas in de huizen. Iets wat men op het platteland van China niet kende in die tijd. Moderne kwekerijen. Electrisch licht in de kamers. In China kent men het electrisch licht uitsluitend in de grote steden. Hier was boven de grote centrale welput een elektrische pompinstallatie. Een fantastische welstand, als men vergeleek met het heidendom in de omgeving.

Geen wonder. Hier ligt eigenlijk de oplossing van het probleem van de armoede van de zogenaamde onder-ontwikkelde gebieden. Die oplossing ligt niet daarin, dat men miljoenen uit Amerika en West-Europa daar laat besteden. Als de mensen niet veranderen is bijna al dit geld weggegooid geld.

De mensen moeten veranderen. Wesley moet eens gezegd hebben: hoe kunnen we voorkomen dat deze pas tot Christus bekeerde heidenen, rijk worden? Zij moeten wel rijk worden. De verkwisters worden zuinige beheerders. Arbeidzaamheid komt in de plaats van luiheid. Liefdelozen worden trouw en toegewijd. Hoe kunnen zulke lieden arm blijven? Zo worden de problemen van de vuilheid, de viesheid en de armoede van dit soort heidenen opgelost. Dat heeft de HEERE ook beloofd. In Deut. 28 heeft de HEERE tot zijn

oude verbondsvolk duidelijk gesproken over zijn „zegen” en zijn „vloek”, Hij heeft Zijn „zegen” verbonden aan het bewaren van Zijn inzettingen en het liefhebben van Zijn geboden. De „vloek” heeft Hij verbonden aan het niet bewaren van Zijn inzettingen en het niet doen van Zijn geboden. Dit woord van de HEERE houdt haar kracht. Niet alleen voor Israël. Ook voor de gemeente van het nieuwe Testament. Bij deze autochtone, chinese christenen was het te zien. Dr Rees is er diep van onder de indruk gekomen.

Om dit stuk voor vandaag niet te lang te maken bewaren we voor een volgende keer enkele mededelingen over de opvoeding, de organisatie en de eredienst van deze christenen.

J. Meester.

- 1) Mrs H. Tayler: The Life of Hudson Tayler.
2) Paternoster Press, London.

Hoe men in het huis Gods moet verkeren

DE 'ORDE' DER KERK

1. Overpeinzingen bij een schorsing.

Enige weken geleden heeft de kerkeraad van de Gereformeerde kerk te Murmerwoude (Fr.) ds J. van der Schaft geschorst. Over de gronden, waarop dat geschiedde, willen we thans niet schrijven. Maar wel over iets anders. De zaak is n.l. dat ds V. d. S. predikant is in twee kerken. Behalve die van Murmerwoude dient hij ook de Gereformeerde kerk van Oenkerk. En nu doet zich de merkwaardige situatie voor, dat deze predikant wel werd geschorst door de raad der kerk van Murmerwoude, maar niet door de kerkeraad van Oenkerk.

Aan de kerkeraden in den lande is door de eerste kerkeraad medegedeeld dat ds V. d. S. is geschorst voor de tijd van drie maanden, door de tweede dat hij ds V. d. S. niet schorsingswaardig achtte.

Het feit heeft in de kerkelijke pers de aandacht getrokken. En de vraag is gesteld: Is ds V. d. S. nu geschorst of niet? En men doet alsof dat een heel moeilijk te beantwoorden vraag is. Een puzzel, die alleen door specialisten in het kerkrecht is op te lossen.

En de vraag is toch zo simpel.

Ds V. d. S. is te Murmerwoude geschorst.

En ds V. d. S. is te Oenkerk niet geschorst.

In de kerk van Murmerwoude mag hij niet voorgaan in de dienst des Woords en der sacramenten. En te Oenkerk mag hij dat wel.

Dat eerste is de zaak van de kerk van Murmerwoude.

En het laatste is de zaak van de kerk van Oenkerk.

Of ds Van der Schaft te Murmerwoude al of niet preken mag, daarover beslist de kerkeraad van Oenkerk niet. Deed zij het wel dan zou de kerk van Oenkerk heerschappij voeren over de kerk van Murmerwoude. En of ds Van der Schaft zijn werk mag doen in Oenkerk dat wordt te Murmerwoude niet uitgemaakt. Zou de laatste kerk beslissen: de dominee, die wij schorsten, mag in Oenkerk niet preken, dan zouden de ambtsdragers van de eerste treden in de rechten van de ambtsdragers van de laatste plaats. En dat zou tegen de afgesproken orde van de kerk zijn. Want die orde staat in artikel 84 van de K.O.: Geen kerk zal over andere kerken enige heerschappij voeren.

Murmerwoude niet over Oenkerk.

En Oenkerk niet over Murmerwoude.

Zó is de orde.

2. Daarom is het op z'n zachtst gezegd vreemd, wanneer ds D. van Dijk in de Gereformeerde kerkbode voor Gron., Frsl. en Drenthe opmerkt dat Oenkerk toch niet tegen Gods woord zou handelen, wanneer het hangende de procedure tot ds Van der Schaft zou zeggen: Wij laten U voorlopig niet optreden. En dat **terwille van de orde der kerk**.

We willen dat eens bekijken.

Oenkerk zou zo doende niet tegen Gods Woord handelen. Maar: zou het overeenkomstig Gods woord handelen? Dat is de kwestie. Nu is Oenkerk van oordeel dat het tegen Gods woord zou handelen als het ds Van der Schaft zou schorsen. Daarom schorste Oenkerk ds Van der Schaft niet. En nu zou die kerk ds Van der Schaft toch moeten verbieden te preken, dus moeten schorsen, omdat Murmerwoude ds Van der Schaft schorste. Die kerkeraad zou dus de vraag: Moeten wij ds Van der Schaft schorsen? niet moeten beantwoorden naar Gods woord, maar naar het gevoel van de kerkeraad van Murmerwoude. En dat zou nu precies tegen Gods Woord zijn. Want de Here heeft de ouderlin-

gen van Oenkerk geroepen om de kerk van Oenkerk te regeren en de ouderlingen van Murmerwoude om dat in Murmerwoude te doen. Dát is de orde. Murmerwoude moet niet heersen over Oenkerk. En Oenkerk moet zich niet laten overheersen door Murmerwoude.

Maar de orde dan?

Nu alles gaat ordelijk. Ds Van der Schaft preekt niet te Murmerwoude. Dat is thans ordelijk. En hij preekt wel te Oenkerk. En dat is óók ordelijk.

Men kan zich vergissen.

Ja, zal men zeggen, maar de broeders in Oenkerk kunnen zich vergissen, als zij zeggen: ds Van der Schaft is niet schorsenswaardig. Dat is ook zo. De broeders kunnen er naast zijn. Maar daartegenover staat dat het ook mogelijk is dat de broeders in Murmerwoude zich vergisten, toen zij hun dominee schorsten. Dat is ook mogelijk. De toekomst kan het leren. Of de toekomst het zal leren, dat is de vraag. Afwachten!

De toekomst.

Lopen we eens op de toekomst vooruit. Ds Van der Schaft is voor drie maanden geschorst. Hij heeft zich bereids beroepen op de kerken van de classis Dokkum. Deze zullen op 14 juli samenkomen, om te oordelen over het verweer van ds Van der Schaft tegen zijn schorsing. Dáárover. Niet over die andere vraag of hij uit zijn ambt zal moeten ontzet worden. Dát komt pas in september. Dan moet er ook advies worden gevraagd van de deputaten der part. synode van Friesland ad art. 49 k.o. De classis kan op 14 juli uitspreken: de schorsing geschiedde ten onrechte. Dan moet de kerkeraad van Murmerwoude die uitspraak voor vast en bondig houden, tenzij... aldus volgens de orde: art. 31. De classis kan ook uitspreken: de schorsing geschiedde terecht. Dan moet Oenkerk zich beraden. En is Oenkerk dan nog van mening dat de schorsing van ds V. d. S. op ondeugelijke gronden berustte, dan laat die kerk ds V. d. S. gewoon zijn werk doen. Zulks naar het 'tenzij' van dit artikel 31. En dat ook indien de classis na drie maanden mocht oordelen dat deze predikant geheel van de dienst af te zetten is. Want van die uitspraak kan en mag ds V. d. S. zich beroepen op de meerdere vergadering. En hangende de procedure behoeven noch Oenkerk noch ds Van der Schaft een besluit van Murmerwoude, gegrond op het oordeel der classis, uit te voeren.

Dat is ordelijk.

Dat is artikel een en dertig.

Dat hebben we in de vrijmaking weer geleerd.

Dat prof. Herman Ridderbos¹⁾ dat niet begrijpt is begrijpelijk.

Dat vrijgemaakten dat niet begrijpen, dat is onbegrijpelijk.

3. Andere Gereformeerde kerken.

Maar hoe moet dat dan in andere Gereformeerde kerken? Kunnen die ds Van der Schaft nog uitnodigen voor te gaan in de dienst des Woords? Zou een andere kerk dat mogen doen?

Elke kerk ontving twee mededelingen.

Een van Murmerwoude: onze predikant is geschorst.

Een andere van Oenkerk: onze predikant is getrouw in zijn dienst.

Nu kan de ene kerkeraad zeggen: wij houden ons aan Murmerwoude en deze kerkeraad van X nodigt ds Van der Schaft niet uit. Dat moet die kerkeraad weten. Zij is daarvan geen rekenschap schuldig aan de kerkeraad van IJ.

En de kerkeraad van IJ. kan zeggen: wij

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Den Haag
Dr. H. R. Rookmaaker, Leiden
Dr. Ir. J. Stellingwerff, Amsterdam
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Geref. Persvereniging Opbouw:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht

Administratie: Slotlaan 220, Zeist

houden ons aan de kerkeraad van Oenkerk en nodigen ds Van der Schaft uit. Das is de zaak van de kerk van IJ. En ze is van haar doen geen rekenschap schuldig aan de kerk van X.

4. „Ordnung muss sein”.

Nu kan iemand opmerken dat er toch orde wezen moet. We geloven dat er orde is. De kerkorde. Als we ons daaraan houden dan gaat alles ordelijk. Volgens de kerkorde. Dat is onze orde. Als men zich in 1944 aan de kerkorde gehouden had, dan waren er kerken geweest die prof. Schilder, prof. Greijdanus, ds D. van Dijk wél en andere die deze en andere geschorste ambtsdragers niet hadden laten preken. Dan was er daarover misschien wel een tijdlang onenigheid geweest. Maar misschien was het nooit tot een breuk gekomen. Doch de synode zei: „Ordnung muss sein”. En terwille van „de orde” zette men de afgesproken kerkorde aan de kant en de breuk werd geforceerd.

5. Een paus?

Degenen, die nu willen dat men in alle kerken in alle zaken precies eender handelt kunnen dat wel gedaan krijgen. Dan moeten wij een paus hebben. Of een bisschop. Of een almachtige synode of hoe men het ook noemen wil. De zaak verandert niet door de naam. Er zijn er die dat wel willen. Een synodaal ouderling zei mij nog niet zo lang geleden: zo'n paus is nog zo gek niet! Hij had er ook al een kandidaat voor. Een van hun hoogleraren.

Welnu, wie zo'n paus wil, moet proberen hem te krijgen.

Dan kan alles geordend worden.

Er is werk genoeg.

In sommige van de Gereformeerde kerken gaat de door Zwolle afgezette predikant ds S. J. P. Goossens regelmatig voor. In andere niet omdat hij afgezet is. In andere kerken gaat ds Moerkoert voor, tot het ambt van zendeling toegelaten door een buitenlandse kerk: de Geref. kerken op Soemba, de kerken-groep-Tanahomba, met wie onze kerken geen georganiseerde correspondentie hebben. In andere kerken gaat deze predikant niet voor. Er zijn Gereformeerde predikanten, die desgevraagd diensten verrichten in de kerk van Katwijk, in het Handboek aangegeven onder A. Anderen denken er niet aan daar op te treden, maar doen het wel in kerk B. Er zijn predikanten, ook emeriti-predikanten-hoogleraar, die voorgaan bij de 'dolerenden' in Beverwijk. Anderen zouden hetzelfde doen bij de kerk, wier predikant door deze dolerenden 'in feite' werd geschorst.

Men heeft ook critiek geleverd op het feit dat ds Van der Schaft zich publiek verweerde tegen zijn schorsing. Men kan dat wijs achten. Of onverstandig. Maar men vergeet niet dat Greijdanus over zijn schorsing een brochure uitgaf: Mijne schorsing. Dat anderen desgelijks handelden. Dat een landelijk comité nu al jaren lang actie voert tegen de

schorsing en afzetting van ds Goossens. Dat predikanten op samenkomsten van dat comité spreken.

Ik beoordeel dat alles hier niet.

Ik veroordeel het niet.

Maar niemand mete met twee maten.

Dat is de HEERE een gruwel.

Zo'n paus zou wel gemakkelijk zijn.

Of een almachtige synode.

Die zou 'orde' scheppen.

En knopen doorhakken.

Maar de orde der kerk zou daarbij om zeep gebracht worden.

En geen enkele knoop zou ontbonden worden.

De dordtse kerkorde ging eraan.

En als ik moet kiezen dan zeg ik: houd uw paus, uw almachtige synode, waardoor alles o, zo 'ordelijk' wordt, maar waarin de vrijheid der plaatselijke kerk wordt vermoord.

En laat mij de kerkorde, die de vrijheid der kerken waarborgt, met de moeilijkheden, die

niet uit die kerkorde, maar uit de boosheid, het onbegrip, het ongeduld, de partijzucht van de mensen voortkomen. Tegen de zonde helpen geen pauselijke en synodale orde-maatregelen. Ze zijn zelf zonde. En vermeerderen daarom de zonde. Daartegen helpt alleen de getrouwe bediening des Woords. En gelóóf. En bekéring. Want het Woord Gods doet geen nut als het niet met het geloof gemengd is in hen, die het horen.

6. Synodaal worden?

Daarom wil ik ook niet synodaal worden. Want daar is de zonde van het synodalisme wét geworden. In de nieuwe kerkorde. Bij ons kan dat synodalisme ook de kop opsteken. Maar het moet het illegaal doen. Men kan er nog met de 'wet', de kerkorde, tegen vechten. Wie synodaal wordt, levert die wapenrusting uit.

G. Visée.

1) Zie Gereformeerd weekblad van 30 juni.

Het grote wonder

Bruce Marshall
„De Vliegende Danstent”
(Het Spectrum, Utrecht-Antw.)

Bruce Marshall is een benijdenswaardig schrijver. Uit zijn boeken spreken zijn Schotse geest en zijn genegenheid tot de rooms-katholieke kerk, welke beide hij hekelt met alle verontruste liefde, welke een Schot voor zijn land en een katholiek voor zijn moederkerk maar kan hebben. Dat Marshall bank-beambe in Parijs is geweest, en een groot deel van de wereld zag, heeft zijn Schots karakter geen afbreuk gedaan, eerder relief verleend. Zijn schertsende, schijnbaar spottende taal, vol met typisch-Engelse flegmatieke grapjes, is slechts een maskerade voor zijn grote Bijbelkennis en zijn diep geestelijk leven. Wie dit boek als treinlectuur gebruikt zal zich niet bekocht voelen. Maar wie het voor de derde maal leest, zal zijn blik op het grote wonder van Gods genade over miselijke zondaren hebben verruimd; zal in de schrijver de broeder-in-Christus herkennen.

Dat kost wel enige moeite. Want niet alleen schrijver en vertaler zijn rooms-katholiek, maar ook het thema, zijn expositie, zijn doorwerking en zijn finale spelen in typisch katholieke breinen, en hebben op deze pas bezwaarlijk toegang tot ons calvinistisch gedachtenleven. De titel reeds (Father Malachy's Miracle) schijnt er niet geheel te zijn uitgekomen, of het beschreven wonder nu van God is geweest dan wel van pater Maleachi. De vertaler, Dick Ouwendijk, wiens bijbelkennis meer aan de Vulgaat dan aan de Statenvertaling doet denken, gebruikt typisch zuidelijke idiomaten als „op de eerste plaats” — waar een calvinist „in de eerste plaats” zou schrijven. En de visie van de schrijver op de kerkgeschiedenis kan door gereformeerde lezers ternauwernood serieus worden genomen: als hij bijvoorbeeld zegt, dat het Christendom met de reformatie de nekslag heeft gekregen, waardoor het open kwam te staan voor humanisme en modernisme. De calvinistische lezer krijgt dan neiging om te vragen: heeft de innerlijke rotheid van de R.K. Kerk — door een eindeloos Concilie van Trente vastgesteld en bestreden — niet de waarachtige Christenen in de moederkerk geprest om de weg der Reformatie op te gaan? En was deze weg niet reeds vooraf geplaveid door de humanistische renaissance?!

* * *

Het thema van Bruce Marshall's boek is: kan God vandaag nog wonderen doen; zo ja, waarom doet Hij dat niet; zo nee, waarom zou Hij het dan vroeger wel hebben kunnen doen?

Het gaat hier natuurlijk in diepste wezen niet over Gods macht om natuurwetten terzijde te stellen — maar om de vraag of God bestaat. Een „gekerstend” volk spreekt elkander na over God, heeft enige gemeenschappelijke weetjes over God, maar gaat verloren omdat het geen kennis heeft aan God, omdat het de almachtige Schepper van hemel en aarde niet kent, en de gezegende naam van zijn Zoon slechts uit vloeken heeft gehoord. Ontroerend is dan ook de hunke-

ring van de jonge makelaarsvrouw (173), die langs de rand van het Evangelie gaat („maar veronderstel nu eens dat het werkelijk waar zou zijn? godsdienst en — en Christus en zo?”) maar die platvloers wordt neergezet door de heren uit het gezelschap (een zuilap en een viezerik, maar beiden welbewuste steunpilaren der Engelse maatschappij): „neem er nog één, meid, dat zal je goed doen”, zegt de een; „ik ben geen godsdienstig man” zegt de ander „maar ik geloof in goeddoen aan mijn medemens”. U hoort haar terugsmakken in het heidendom: „Ik vróeg alleen maar”, zei ze enigszins verlegen (178). En buiten pater Maleachi en de schrijver treffen we bijna niemand in het boek aan, die God kent, vreest en liefheeft, en zijn geboden onderhoudt. „Als de wereld maar eens wilde denken in genade en niet in steenkool”, verzucht de monnik. Maar integendeel: de moderne maatschappij voelt zich pas vrij en veilig, wanneer ze met God niets te maken heeft. Nu ja een doop, een huwelijksbevestiging, een nette begrafenis, daar is de kerk voor. Maar laat de kerk, laat God zich nu niet met ons leven gaan bemoeien, zeggen wat we doen en laten moeten, decreteren wie we mogen en moeten liefhebben! (130, 162). Daarmee zou de kerk buiten haar bevoegdheden treden. Daarmee zou God werkelijkheid worden, en dat is een ondragelijke gedachte voor „gekerstende” heidenen.

Een weggewaarde domineeshoed in Edinburgh, die door de nederige pater Maleachi wordt opgeraapt en overhandigd, is aanleiding tot een flitsend dialoog tussen rooms en protestant, tussen middeleeuwse traditie en modern vrijdenken, tussen oprecht Christendom en je reinste atheïsme. De moderne anglicaanse predikant met zijn vlotte wijsgerige betoogtrant triomfeert gemakkelijk over de kleine conservatieve benedictijner, die zijn kruisje om Christus' wil getroost draagt. Maar als in dit interkerkelijk straatdebatje de mogendheid des Heeren opzettelijk gelasterd wordt, de heilshistorie omvergeblazen, en de almachtige Schepper van hemel en aarde tot freudiaanse boeman verneerd — dan belijdt de kleine pater vriendelijk en onverzettelijk zijn geloof in God, die alle eeuwen door wonderen heeft gedaan, en wiens hand niet verkort is. En als het gesprek zich toespitst op de dancing, voor welke de beide theologen elkaar staande houden, belijdt pater Maleachi dat ditzelfde gebouw door een geloof als een mosterdaadje kan worden opgenomen en in de zee geworpen; nader geconcretiseerd: dat deze danstent morgenavond te half twaalf, ten overstaan van ds Hamilton, op het gebed van pater Maleachi door God almachtig zal worden overgeplaatst van Edingburgh naar een rots voor de Schotse kust.

Het kost de pater wel enige moeite, zijn collega's en zijn directe chef te overtuigen: primo van de absolute noodzaak om tegenover dit verketterde Schotland Gods almacht te bewijzen: secundo van zijn geloof, dat God — die de Rode Zee in tweeën spleet en de zon deed stilstaan, die zijn Zoon heeft geschonken voor deze vervloekte mensheid en die eenmaal zal komen om met ons geloof en

ongeloof af te rekenen — dat die God nog altijd wonderen doet, en zijn knecht niet beschaamd zal doen staan tegenover een vrijdenker. Terwille van de utiliteit gaat de kannik dan met pater Maleachi accoord: want die beroerde dancing doet in zijn parochie veel kwaad en is het thema van vrijwel elke predikatie. „Maar geen woord tegen de bisschop. Hij zou er tegen kunnen zijn”.

Marshall beschrijft vervolgens met zijn Engelse flegmatiek tot in de absurde bijzonderheden: hoe ds Hamilton op de late avond zijn gezellige huiskamer verlaat voor die stomme weddenschap; hoe pater Maleachi rustig zijn dagelijkse plichten afmaakt; hoe zijn superieur zich zenuwachtig maakt in hoeverre hij en zijn kapelaans de pater zullen kunnen bijstaan in het komende mirakel; hoe het gezelschap daar op die koude zaterdagsavond de klok van half twaalf afwacht; en hoe tenslotte op het gebed van pater Maleachi de danstent zich met fundamenteën en al losmaakt uit de grond, een gapend vierkant gat in de volle straat achterlaat, en statig door de lucht verdwijnt in de richting van de kust — waar hij later blijkt te zijn aangekomen, tot ontsteltenis van de vuurtorenwachter en van de ganse dansende en drinkende bevolking van de vliegende feestgelegenheden, inclusief een complete balletgroep. U vindt even later pater Maleachi in de kapel, voor het altaar zijn God dankend, die opnieuw zijn almacht toonde, om in een goddeloos land het Christelijk geloof te planten en te versterken. Het verhaal doet hier denken aan een Engelse paardemop in de religieuze sector.

Hier begint de doorwerking van het irreële thema, en hier beginnen de reële moeilijkheden voor Maleachi. „Hij had gemeend dat het wonder voor zichzelf zou spreken en dat de geestelijk onverschilligen over de gehele wereld voor de voeten van de Christus zouden worden gebracht”, 100. Maar het geslaagde wonder wordt één bittere ontgoocheling voor de arme pater. Hij krijgt last met de politie, die naar een basis zoekt om hem te arresteren wegens het onwettig verplaatsen van de danstent. Hij trekt wel een volle kerk, die zelfs vele anderen dan parochianen bevat, maar die alleen sensatie, en geen geloofsversterking zoekt. De moderne predikant zendt een boodschap: dat hij er allerminst van overtuigd is dat massa-psychose iets te maken heeft met authentieke wonderen (123). Het protestantse Edinburgh ziet in de affaire de bevestiging van een drie eeuwen oude wijsheid: dat je moet uitkijken met die paapse hocus pocus. De zondagsbladen schuiven alle weddenschappen, echtscheidingen en moorden terzijde, om het geïllustreerde nieuws van de danstent te plaatsen, van de Bass Rock zijn geplukt, en om onwijze bijzonderheden te spuien over pater Maleachi en ds Hamilton. En de hoge vertegenwoordigers der Anglicaanse en R.K. Kerken, overal ter wereld, doen voorzichtigte uitspraken in de geest van „als het waar is is het waar, maar als het niet waar is is het niet waar” (103).

Nu, het is waar. Dat moet zelfs de bisschop van de diocese toegeven, die gramstorig reukenschap komt vragen over dit wonder, waar hij buiten is gehouden. En vooral moet de bisschop het erkennen wanneer blijkt, dat zijn eigen broer (het zwarte schaap van de familie) de tocht van 17 minuten door de lucht plus een ongerieflijke nacht op de rots heeft meegemaakt. Maar als dan de bisschop aan zeven dagelijkse processies naar het Gapende Gat heeft meegewerkt — hij moet wel, want de protestantse anglicanen waren al begonnen de sensatie voor zich te annexeren! — krijgt hij een pauselijk kardinaal op bezoek. Die heeft drie dagen incognito in Edinburgh rondgezworven, de zaken bezichtigd, de publieke opinie gepeild, en komt fatsoenshalve voor zijn vertrek naar Rome de bisschop waarschuwen, dat hij zijne heiligheid de Paus in afkeurende zin zal adviseren. Al die wonderen bij elkaar — het is meer dan het Vaticaan, dan de R.K. Kerk, kan verwerken. Ze zitten daar al met 75 wenende madonnabeelden en 14 gevallen van stigmatisering van het laatste jaar in hun maag. „In Spanje hadden we drie verschijningen van de heilige maagd en in Valdepinones heeft een haan gouden eieren gelegd op het hoogaltaar van de parochiekerk”. „De Propaganda is er tegen; de Ritencongregatie is er

tegen; de heilige Vader zelf is er tegen". „De tijden zijn niet rijp voor zulke spectaculaire bevestigingen van de waarheden van onze godsdienst" (195). „Omdat ze niet evident van God komen, achten wij het onvoorzichtig ze als mirakelen te erkennen".

De bisschop verweert zich zwakjes, dat het wonder echt wel nodig was: „Met al die bioscopen en gereformeerden lijkt het wel op Rome onder Nero. Maar ik heb ze gewaarschuwd. Ik heb vaak genoeg geprekeet tegen zedeloze pyama's en het calvinisme. Maar het helpt niet, mode en synode blijven de baas" (193). Doch de hoge prelaat heeft het laatste woord: „u wilt God de eer teruggeven die Hij u heeft aangedaan. U zingt het Te Deum en u werpt zich biddend ter aarde. Ik kan het uitstekend begrijpen, werkelijk... maar we moeten de mensen niet van de wezenlijke dingen vervreemden, door op de onwezenlijke nadruk te leggen" (197). „Dat betekent niet dat het mirakel veroordeeld is. Het is best mogelijk dat God ons op zijn tijd een bevestiging schenkt van de waarachtigheid van dit mirakel. Maar tot dan toe geen Te Deum, geen openbare plechtigheden (199).

Hoe dichter bij Rome, hoe slechter paaps. En nog is dit het einde niet voor de ontgoochelde pater Maleachi. De impressario van de balletgroep spreekt hem aan voor de onkosten, die hij vanwege het mirakel heeft gemaakt, en waartegen de miraculeuze monnik zich maar had moeten verzekeren. En de eigenaar van de danstent spreekt hem aan voor een miljoen, wegens waardevermindering van zijn établissement. De pater, overtuigd dat God voor deze kleine konsekwenties van het wonder niet zal terugschrikken, belooft dat alles in orde komt. En inderdaad kan hij het geld zelf verdienen: zo al niet door „de truc" voor de film te verkopen, dan toch door een reeks artikelen over het wonder te leveren — waarmee hij tegelijk de onkosten kan betalen en de God des hemels de eer geven, welke Hem toekomt.

Maar dan bedenkt de eigenaar van de danstent zich. Hij ziet dat van zijn tent, daar ver in zee, zonder moeite een goudmijn kan worden gemaakt; boottochtjes, selecte bezoekers, privé-hoekjes, lichte vrouwen en hoge tarieven: de trouvaille van deze loszinnige eeuw. En als de verbijsterde pater — verbijsterd omdat dit wonder van Gods almacht zal worden misbruikt tot gruwelijker onzedelijkheid dan voorheen — hem smeekt genoegen te nemen met het overeengekomen miljoen, verbreekt de bruid het contract en lacht de stomme gelovige uit. De straatjeugd komt de laatste schlager over het mirakel van de vliegende danstent onder zijn venster zingen!

Dit is het ergste voor Maleachi. Hij heeft nooit enige eer voor zich zelf begeerd. Zijn eigenlijke opdracht luidde om — enkele maanden door zijn kloosterorde aan de kannik te Edinburgh uitgeleend — aldaar de kerkzang in de oude gregoriaanse stijl te reformeren; en in zoverre geleek hij op zijn voorganger Bonifacius, die vanuit het Engelse filiaal van Rome's Scola Cantorum naar het vasteland was gestuurd om de kerkzang te onderwijzen, en die er eveneens aan ten onder ging. Zo heeft Maleachi trouw zijn plichtje gedaan, niet rechts en niet links gekeken, alleen Gods liefde en genade geprekeet en daarvan gezongen. Maar de gebeurtenissen hebben hem — onwerkelijke kloosterling — ervan overtuigd dat deze mensheid zich van God, noch zijn geboden, noch zijn mogendheden, iets aantrekt. Al zou er een engel uit de hemel komen, ze zouden niet geloven. Een boos en overspelig geslacht krijgt onverdiend een teken, maar het verwerpt met het teken de Almachtige. Dit boos en overspelig geslacht is geen ander teken waard dan het teken van Jona. En dit teken, vervuld in de Zoon Gods die drie dagen in de aarde heeft gerust alvorens te verrijzen, zal het oordeel betekenen over ons geloof en ongeloof.

Tenzij de God van hemel en aarde alsnog, in zijn grote genade en groot geduld, harten tot Hem wil bekeren. Tenzij de Heere alsnog de lamp van het Evangelie wil ontsteken voor een mensheid — christelijk en onchristelijk, kerkelijk en onkerkelijk, katholiek en gereformeerd — die Hem heeft gekend, maar die de duisternis prefereerde boven het licht.

Dát zal een wonder zijn! Maar in dat wonder blijft pater Maleachi geloven. En

Marshall spoort zijn lezers aan te blijven geloven in het grote wonder van Gods wonderlijke liefde, die zijn beloften niet uitstelt, maar geduld met ons heeft, omdat Hij niet wil dat er één teveel zal verloren gaan.

Ziedaar voldoende reden om een fantastische roman te schrijven. De anticlimax en de finale vormen de logische omkering van het hoofdthema: om erger goddeloosheid te voorkomen bidt pater Maleachi het wonder ongedaan. De danstent vliegt terug naar Edinburgh. De kranten slaan opnieuw munt uit het geval. De anglicaanse predikant acht zijn theorie van massa-suggestie afdoende bewaarheid. De denkers en schrijvers van deze eeuw keren terug naar de orde van de dag. De vrijdenkers hebben gelijk gekregen. De protestanten staan in hun recht. De katholieken zijn tevreden. Het verontruste Vaticaan heeft één zorg minder. En er bestaat géén God, die wonderen doet. Niemand bekeert zich van zijn boze werken. Niemand geeft de God des hemels de eer, waarop Hij recht heeft. En nochtans gaat deze God voort met goed te doen aan rechtvaardigen en onrechtvaardigen, als in de dagen van Noach.

Dát is het grote wonder.

D. W. L. M.

BOEKBESPREKING

F. G. Bootsma-Klein - **Onzeker Vaderland.**
Uitg. Bosch en Keuning N.V., Baarn.
Prijs: f 3.75.

In een kort bestek van goed honderd bladzijden heeft F. G. Bootsma-Klein een belangrijk probleem durven aansnijden: dat van de spanning tussen leer en leven.

Een jonge arts, Ineke de Graaf, komt in conflict met de levenshouding van een kring dogmatisch ingestelde jonge academici. Zij debatteren over de (ook ons bekende) onderwerpen-op-alle-terreinen-des-levens. Ineke de Graaf ziet in hun opvattingen een compromis tussen Christus' eis: alles opgeven en Hem volgen en hun eigen verlangen naar een prettig en onbezorgd leven. De klem van Christus' eis wordt a.h.w. „weg-geëxegeseerd". Zij wil Jezus volgen, niet langs de „geplaveide vaderlandse wegen" maar in de tropen, waar zoveel gebrek is aan alles, ook aan medische hulp.

Dat zij naar Indonesië gaat om die compromis-geest te ontvluchten is goed. Maar speelt het bij haar ook geen rol, dat zij liever in het grote getrouw wil zijn dan in het kleine? Want — en hier ligt het tweede conflict — het getrouw zijn in het kleine is voor haar ook een soort compromis; het is haar niet absoluut genoeg.

In Indonesië werkt ze een paar jaar onder moeilijke omstandigheden en keer op keer wordt ze beschaamd: zij wil in het grote getrouw zijn en brengt er weinig van terecht; om zich heen ziet ze anderen, die het wél in het kleine zijn. Dit tweede conflict brengt haar opnieuw in beroering. Ze gaat haar hoogmoed zien en leert God te dienen, zoals Hij dat wil en niet zoals zij zelf zich dat voorstelt. Het wordt voor haar „een leven met de handen" — alles doen, wat ze kan, om te helpen, of dat nu belangrijk of onbelangrijk lijkt.

Het is niet eenvoudig een dergelijk ingrijpend vraagstuk — we zitten er in onze kring ook mee, geloof ik — bevredigend te behandelen in een roman. Dat de schrijfster er volkomen in geslaagd is, wil ik niet beweren, maar dat zij het heeft aangedurfd en dat nog wel in een debuut, is op zichzelf verheugend. En wanneer de oplossing van het probleem misschien wat te gemakkelijk gegeven wordt, moeten we dit toch wel in ons oordeel verdisconteren.

De entourage van de roman — het leven in het Djakarta van Soekarno — en de sfeer van het ziekenhuis in de tropen zijn boeiend en aantrekkelijk getekend, omdat mevrouw Bootsma beeldend weet te vertellen.

Zij schrijft enigszins impressionistisch en ze beschikt over een rijke woordkeus, die vaak ook bijzonder treffend is. Haar stijl is echter nog wel wat overdadig. Enige besnoeiing zou haar werk ten goede komen en er ook meer rijpheid aan geven.

T. J. Kerpel - **Rijm je mee?**

Uitg: „De Eekhoorn", Apeldoorn.

Prijs: f 1.50.

„Rijm je mee?" is een bundeltje versjes voor kinderen van 4 tot 6 jaar. Misschien kunnen ze er wel plezier mee hebben, ondanks het feit, dat het boekje wemelt van clichés en on-kinderlijke woorden: het ranke bootje, 't nietig scheepje, laatste mode, sport. lolletje, oorzaak en als klap op de vuurpijl „gebroken mussengeluk" (in een rijmpje over een knaap, die een nestje uithaalt).

Origineel of bijzonder is het boekje in geen geval. H. C. E. Smit-Labots.

INGEZONDEN

HANDSPIEGEL

Hebt U nog een hand vrij?

Hier is een „handspiegel" voor allen die nog iets van de ander willen aannemen.

En wilt U dan even kijken?

Wij lazen en troffen een spiegelbeeld in enkele dichtregels van Mevrouw Berendien Meyer-Schuilting:

„ONZE NAAM"

Zijn wij ooit zó paraat en waakzaam en

„op post"

als waar het gaat om onze naam en eer?

Maar stond de Naam van onze God en Heer op 't spel,

Wat heeft ons dat gekost?

Wie kijkt in gedachte nu niet even terug? Ja, toen was ik beledigd omdat mijn naam werd aangetast en toen ben ik boos geworden omdat mijn eer werd geschaad en toen...

Maar in die spiegel staat: Wat heeft ons dat gekost? Toen Gods Naam werd onteerd en vloekend misbruikt. Daarop geven wij dan maar liever geen commentaar.

Dagelijks staat de Naam van onze God en Heer op 't spel. Wij behoeven maar te luisteren naar de taal die wij om ons heen horen. Gods naam als stopwoord, in lastering, ijdel, leeg, ondoordacht genoemd.

Maar 't is goed in deze spiegel te kijken, die ons in de hand is gegeven.

Niet alleen de vloek die ketst, maar in die handspiegel weerkaatst ook het verzuim. Als wij niet getuigen tegen het kwaad van de godslasteringen.

Als wij zelf onze tong niet in toom houden.

„Wat heeft ons dat gekost?"

Sedert 1917, dus al 45 jaar, deelt de „Bond tegen het vloeken" figuurlijke handspiegels uit. Met de spreuk „Spreek vrijmoedig over God, maar misbruik nooit Zijn Naam".

Wilt U ook zulk een handspiegel hebben?

Het getuigenis van deze bond is een confrontatie. Voor iedereen. Maar misschien het meest voor ons christelijk volksdeel.

Heeft het ons wat gekost als het ging om de heiliging van Gods Naam?

Werd U wel eens uitgelachen als U getuigde van Uw geloof? De Here Jezus zegt: „Zij hebben Mij bespot, zij zullen ook U bespotten".

Is uw opmerking tegen het vloeken uitgelegd als vroom gekwezel?

„Zalig zijt gij als de mensen U smaden om mijnentwil".

Spreek vrijmoedig over God, maar misbruik nooit Zijn Naam. Dit is niet alléén het getuigenis van de „Bond tegen het vloeken", maar dit moet het ook zijn van alle christenmannen en vrouwen. Zonder voorbehoud mogen wij dit vragen van een ieder. Ook van de predikanten, ook van de docenten aan de middelbare scholen, van alle onderwijzers en onderwijzeressen, van alle ouders.

Generaal M. R. H. Calmeyer, Staatssecretaris van Defensie, gaf onlangs een navolgingswaardig voorbeeld in een brief aan alle militairen.

Wie in het „proces om Jezus" Christus hoorde veroordelen en Hem aan het kruis zag hangen als godslasteraar, zegt: Dát heeft het Hem gekost.

De handspiegel leert ons voor de eer en de heiliging van Gods naam alles in te zetten. De consequentie: Wilt U het werk van de „Bond tegen het vloeken" steunen met uw gebed, uw gedrag en uw gave? Wilt U zelf iets doen?

Het secretariaat is gevestigd te 's-Gravenhage, Sportlaan 19. Het gironummer is 852091, adres te Den Ham (O).

Het bestuur:

Dr Joh. H. Schreuder te Voorburg, voorz.

Ds C. v. d. Zaal te 's-Gravenmoer, 2e voorz.

N. M. Laarman te Den Haag, secretaris.

Burg. G. Bramer te Den Ham (O.), penn.m.

Attentie,

leden van de persvereniging Opbouw
Geeft uw adreswijziging op bij het adres
secr.-penningm.:
Van Lijnden van Sandenburglaan 16, Utrecht.

PERSSCHOUW

De schorsing van Ds V. d. Schaft

Daarover maakte Ds Meester in het Kerkblad voor Noord-Holland een viertal opmerkingen die we hier doorgeven. Na gememo-reerd te hebben dat er reeds enkele schorsingen plaats vonden en andere dreigen, schrijft hij:

In deze gang van zaken onder ons zit iets huiveringwekkends, dat menigeen doet vragen, vooral onder de jongere mensen: Waar gaan we heen? Beginnen we een soort „secte” te worden? Natuurlijk een secte die zegt de drie Formulieren te „handhaven” benevens de K.O. Er is veel wind gezaaid onder ons. Beginnen we de storm te oogsten die volgt op het zaaien van wind? Er is veel en hard geoordeeld en worden we nu zelf gemeten met de maat waarmee we anderen gemeten hebben? Ik ben me bewust dat zelfs het opwerpen van deze vragen die ik hier stel, bij velen onder ons op tegenstand stuit. Ik bedoel dat velen onder ons niet kunnen dulden dat vragen als deze in ernst eens een keer worden gesteld. Zover zijn blijkbaar velen gekomen dat ze menen dat het oordeel Gods alleen te verwachten is over „anderen” en niet over ons. Deze laatste mening, waar ze ook aanwezig moge zijn is zeer duidelijk een „sectarische” trek.

Een tweede opmerking van algemene aard naar aanleiding van het aangeboden stuk van ds Van der Schaft is deze. We leven in gebondenheid aan de Kerkenorde. Met betrekking tot het schorsen van een dienaar des Woords in z'n bediening hebben we als kerken ons gebonden aan de regel die in art. 79 van de K.O. omschreven is. Het komt voor dat een dienaar des Woords terzijde wordt gesteld met veronachtzaming van de goede regel die in art. 79 staat. Persoonlijk ben ik geneigd zulk een „schorsing” die niet in overeenstemming is met de onder ons aangenomen regel niet te aanvaarden.

Al zou de betrokken dienaar des Woords een ketter blijken te zijn, dan wil ik een schorsing die niet gedaan is in overeenstemming met de onder ons aangenomen regel niet aanvaarden. Waarom niet? Wel we moeten weten wat we aan elkaar hebben. We moeten weten of ons ja nog ja is. Als we zeggen dat we de D.K.O. onderhouden, niet alleen artikel 31, maar ook artikel 79, dan moeten we het ook **doen**. En dan moet **blijken** dat we het doen.

Op dit punt luistert de waarheid en de trouw nauw. We moeten weten dat we op elkaar aan kunnen als broeders en dat we de onderlinge overeenkomsten die we met elkaar aangegaan hebben, (sommigen zouden zeggen met een dikke term: „die we onder eide bezworen hebben”) ook houden. Dit raakt de zekerheid van onze samenleving. Als we op deze trouw-aan-onze-afspraken en onderlinge overeenkomsten niet meer aan kunnen, dan verkeren we in een ethische crisis. Nu niet vanwege samenwerking met de „synodalen” in de anti-revolutionaire partij en op ander gebied, maar vanwege eigen broeders, leden van vrijgemaakte kerken. Een schorsing die niet in overeenstemming geschiedt met de onder ons aangenomen regel van art. 79 K.O. raakt de fundamente van onze kerkelijke samenleving en van onze broederlijke verhoudingen. Die raakt ook de rechtspositie van een dienaar des Woords.

In de regels van art. 79 van de D.K.O. is vastgelegd, dat een dienaar des Woords niet geschorst kan worden door zijn eigen kerkeraad **alleen**. Hij kan niet geschorst worden in zijn eigen kerkeraad zonder de bewilliging en het gelijkkluidend advies van een raad van een genabuurde kerk. In dit zelfde artikel is afgesproken dat een dienaar des Woords niet **afgezet** kan worden zonder dat de classis heeft geoordeeld dat dit moet geschieden. Ik ga nu niet schrijven over de motieven die vroeger hebben geleid tot het vastleggen van deze regels. Het waren wijze motieven. Dit zeg ik er alleen van op dit moment. Het gaat mij hier en nu alleen om het feit dat we deze **regels** met elkaar hebben afgesproken en gehandhaafd („onder eide voor Gods aangezicht bezworen”). Er is zeer veel aan gelegen dat we deze „eden”, deze afspraken, met elkaar trouw nakomen. Zo niet, dan verkeren we in een ethische conflictsituatie. Als ergens een kerkeraad van mening is: onze dominé is een ketter, hij verkondigt een valse leer, dan mag zo'n kerkeraad niet zeggen: nu zetten we alle regels en afspraken van de K.O. maar opzij. Dat is nodig. Nood breekt wet. Nee. Deze regels zijn juist gemaakt om in een geval dat een kerkeraad zo denkt het oordeel in te schakelen van een verder afgelegd raad van een zusterkerk. Het oordeel van de laatste kan in een lokaal gespannen situatie als objectiever worden beschouwd dan het oordeel van de in het conflict betrokken eigen kerkeraad.

Een derde opmerking. Het mag als algemeen bekend geacht worden, dat ergens een dienaar des Woords is „afgezet” door een kerkeraad „in feite”. En dit tégen het advies van een genabuurde kerkeraad en tégen het advies van de classis. Het mag ook algemeen bekend geacht worden dat de classis deze duidelijke schendingen

van aangegane overeenkomsten onder protest (zeker?) heeft getolereerd!

Dat is een ernstige fout.

Een vierde opmerking betreft het ingezonden stuk rechtstreeks. Het valt op, dat in een vergadering van drie kerkeraden in Friesland, twee voor schorsing waren en één tegen. De schorsing ging door. De kerkeraad die tegen was, was die van Oenkerk. En Oenkerk en Murmerwoude hebben samen dezelfde dienaar des Woords. De ene gemeente zei: schorsen. Zelfs afzettingswaardig! De andere gemeente zei: niet schorsingswaardig. Ik vraag of het niet van wijsheid zou getuigen in een zo gewichtige aangelegenheid niet verder te gaan wanneer de ene raad zo anders denkt dan de andere.

Ds Meester zal nog meer over deze schorsing zeggen.

„De belijdende kerk” in Duitsland in 1962

In de Grenzbote, het orgaan voor de „Alt-reformierte Kirchen in Niedersachsen” werd het volgende artikel gepubliceerd. De daarin genoemde Hans Asmussen is een bekwaam theoloog, ook in Nederland goed bekend. Hij is leerling en medestander van Karl Barth. Thans bekleedt hij het ambt van Probst, zoïets als superintendant. Hier volgt een vertaling van het artikel:

Onder dit opschrift geeft Probst Hans Asmussen in Heft I van de „Lutherischen Monatshefte” uiteenzettingen die de volle aandacht verdienen. Hij schrijft o.a. het volgende:

„Men zal moeten toegeven, dat de belijdenis geen dwingende macht meer onder ons heeft”. „Zoals wij in 1933 en in 1934 van belijdenis hebben gesproken spreekt niemand daar meer van”.

„Toen wij met de „Kerkstrijd” begonnen (n.l. tegen de nazistische beïnvloeding der kerk - C.V.) stond de theologie van Karl Barth in volle bloei”. „Intussen is de invloed van de theologie van Barth zeer afgenomen. Bultmann is met een triomftocht begonnen die misschien zijn weerga nooit heeft gevonden. Er zijn bijna geen theologen meer die niet door hem beïnvloed zijn. Ook in de rooms-katholieke Kerk werkt zijn invloed diep door. Het is in één woord nauwelijks te zeggen in hoeverre deze invloed van Bultmann zijn dogmatische resultaten betreft. Let men op zijn methode van onderzoek en in hoe verre zij de jongere generatie beïnvloedt, dan moet men de dominerende positie van zijn dogmatische resultaten zeer hoog aanslaan. Dat wil dan evenwel zeggen dat de fixatie van de christelijke leer in belijdenisuitspraken zo goed als onmogelijk is geworden. Want de belijdenis kent alleen begrippen die Bultmann als mythisch kwalificeert”.

„Zo is dan een toestand in onze kerken ingetreden die vooral hen onder ons, die destijds de herauten in de strijd waren, met de diepste zorg moet vervullen. Wat de christelijke leerinhouden betreft — onze prediking was in de bloeitijd van Harnack niet „liberaler” dan zij momenteel is. In het bijzonder geldt dat van de jonge generatie der theologen. De gemeente merkt dat. Het is geen toeval dat de Württembergse „Landeskirchentag” zich reeds meermalen met dit verschijnsel heeft bezig gehouden. Wanneer dit het beeld van de Belijdende Kerk in 1934 was geweest dan zou ik vast en zeker de weg daartoe niet hebben gevonden. Ik zou alleen maar in de scherpste oppositie tegenover haar hebben kunnen staan. Let men op de leerinhouden zoals zij in de belijdenissen der vaders staan opgetekend, dan heeft de Belijdende Kerk niet gehouden wat zij beloofde toen zij oprad. Het is moeilijk te zeggen of de aanvechting die zo ontstaat niet zwaarder is dan die waarin we toen geworpen werden. Dat is een zeer zwaar wegende uitspraak!”

„Daarbij komt dan ook nog het theologisch existentialisme, dat naar zijn wezen geen uitspraken kan doen over God. Iedere uitspraak over God welke men poot te doen moet dit existentialisme als mythologie verdoemen. Als men konsekwent was moest het ook de uitspraak dat Gods hart bewogen wordt door liefde als mythologie beschouwen. Het kan alleen uitspraken doen over mensen. En daarom komen in de plaats van geloofsuitspraken als die noodzakelijk voor de zaligheid geëist worden, geboden-om-te-werken die men vervullen moet, om de pretentie te verifiëren dat men in een christelijke existentie leeft. Men kan wel niet zeggen dat deze werken geëist worden met het oog op de eeuwige zaligheid. Maar alleen dáárom niet omdat de eeuwige zaligheid niet hoog genoteerd staat. Ik heb in de laatste vijftien jaar daarover en over de noodzakelijkheid daarnaar te jagen zelden getuigenis horen afleggen”.

„Sedert 1945 is onze verhouding tot de dingen van de staat fundamenteel gewijzigd. Wat voor de Belijdende Kerk in 1934 een „randverschijnsel” was — de dienst aan de aardse gemeenschap — staat op het ogenblik in het brandpunt van onze belangstelling. Dat hangt ten diepste daarmee samen, dat de zorg over Gods toorn en zijn genade geheel naar de rand werden gedrongen. De kerkelijke belangstelling werd gesecculariseerd, waar-

mee wil gezegd zijn dat ze „verdiessetigt!” is geworden. Het zich inzetten voor het heil der wereld week terug voor een bezig zijn voor het aardse welzijn der mensen. De kerk springt in de bres ten bate van rechtvaardige sociale verhoudingen, voor de vrede, voor de eenheidsvakbeweging, voor de hulp voor onontwikkelde gebieden en tegen de atoombom en de bewapeningswedloop. Daarvan zou weinig te zeggen zijn als het zich inzetten daarvoor „met de linker hand” geschiedde, wanneer men dus zo zorgvuldig mogelijk vermeerde de indruk te wekken dat met dat alles aangestuurd werd op de vervulling van de eigenlijke kerkelijke opdracht of dat deze daarmee zelfs vervuld was”.

Deze uiteenzettingen herinnerden mij aan een woord van een hollandse theoloog, die in het begin van de dertiger jaren zei: „Het is te vresen, dat de theologie van Karl Barth voor velen een doorgangsfase is naar de theologie van Rudolf Bultmann. Wij moeten over deze woorden van Hans Asmussen nadenken en voor de naar Gods Woord gereformeerde Kerk bidden en werken. Vraag 54, vraag 83—85 en vraag 123 Heidelbergse Katechismus.

Tot zover het artikel in de Grenzbote.

Wat Asmussen zegt is dodelijk verontrustend. Bultmann is inderdaad momenteel veruit de meest invloedrijke theoloog in de westerse wereld. Hij beïnvloedt de geesten veel meer dan b.v. Karl Barth. En een hoofdmoment van zijn theologie is dat **alle** heilsfeiten in de zin zoals de kerk die reeds 2000 jaar geloofd, worden geloofend. Niet zolang geleden vroeg een duitse professor in de theologie aan het grote getal studenten dat onder zijn gehoor was wie nog aan de maagdelijke geboorte van onze Here Jezus Christus geloofde. Hij vroeg ieder die aan deze geboorte geloofde de hand op te steken. Geen enkele hand ging omhoog.

Zou het niet goed zijn als men in zijn enthousiast spreken over de Wereldraad ook aan deze dingen dacht?

C. V.

VAN HIER EN GINDS

De Honger der wereld

Raoul Follereau, de stichter van de Wereldraad voor de Melaatsen, heeft een grammofoonplaat gemaakt die een boodschap bevat voor alle welvarende jongeren in de wereld.

„Als je honger hebt, zeg dan niet: „Ik heb honger”. Maar denk aan de 400 miljoen meisjes en jongens die vandaag niets te eten hebben. Want de helft van de jeugd in de wereld heeft honger”.

„Als je verkouden bent, zeg dan niet: „Och hemel, wat ben ik ziek”, maar denk aan de 800 miljoen mensen die nooit een medicijn gezien hebben en speciaal aan de 15 miljoen melaatsen, die door de wereld worden vervloekt en van wie 12 miljoen nog altijd zonder verzorging zijn en geen hulp of liefde ontvangen. Wat is hun misdaad? Dat zij ziek zijn”.

Dit onder meer heeft Raoul Follereau aan de vele welvarende jongens en meisjes over de gehele wereld te vertellen. Ook geeft hij een beeld van de melaatsheid en getuigt van de hoop, die voor iedere melaats bestaet, als er maar hulp wordt geboden.

Scholen, jeugdverenigingen, jongerenclubs, enz., die belangstellen in het werk van Follereau, kunnen de grammofoonplaat (in het Frans) aanvragen en krijgen deze dan gratis toegezonden. Het adres: Ordre de la Charité, 46 Rue du Gal Delestraint, Paris (16e).

Pinksterbeweging en Wereldkerk

David J. du Plessis, de vroegere secretaris van de Wereldpinksterraad, verklaarde dat hij er zeker van was dat de oecumenische beweging een schepping van de Heilige Geest was. Ook Donald Gee, de leider der Engelse pinksterbeweging, is pro-Wereldraad.

Reeds drie pinksterkerken hebben gevraagd als lid toegelaten te mogen worden van de Wereldraad, namelijk twee in Chili en één in Joegoslavië. Nadat Du Plessis de laatste vergadering van de Nationale Raad van Kerken te San Francisco had bijgewoond, zei hij bemerkte te hebben dat er nu honderden predikanten in de kerken van deze Raad zijn, die ervaringen hebben in het spreken in tongen, een geestelijk verschijnsel dat gewoonlijk alleen in verband gebracht wordt met de pinksterbeweging.

Het komende concilie

Men schat dat ongeveer 3000 kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders aan het concilie zullen deelnemen. De Italianen onder hen zijn ruim 300 man sterk. Uit de rest van Europa, Italië dus niet inbegrepen, verwacht men een 400-tal kardinalen, hoogwaardigheidsbekleders. De R.K. Kerk in Amerika zal door circa 600 man vertegenwoordigd zijn, die in Azië door 350 en die in Afrika door 190.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Grand Rapids, Ds W. Wierenga te Noordbergum; te Wetsinge-Sauwerd, kand. H. Mostert te Rotterdam; te Bunschoten-Spakenburg (vac. G. Zomer), ds W. v. d. Lingen te Schildwolde; te Lutten en Gramsbergen, ds J. W. Beekman te Arum; te Barrhead Neerlandia (Canada), A. Kooy te Oldenzaal.

Emeritaat. De cl. Hardenberg verleende aan ds M. Janssens eervol emeritaat.

Nu het besluit van de P.S. (Nrd Holl.) bekend gemaakt is worden de volgende adressen bekend gemaakt van de kerk te Beverwijk:

1. van de kerkeraad: Ds L. E. Oosterhoff, Lijssterbeslaan 42, Beverwijk, (telef. 02510-5066).
2. van de diaconie: B. v. Dijk, Heemskerkerweg 200, Beverwijk;
3. van de penningmeester: W. v. Dijk Jr, Waalstraat 45a, Beverwijk, Giro 221277 t.n.v. Spaarbank Beverwijk.

De zaak ds J. v. d. Schaft. De classis Dokkum besloot in haar vergadering van zaterdag j.l. — na voorbereidende besprekingen — om in de zaak van de schorsing van ds J. v. d. Schaft een commissie van onderzoek te benoemen. Hierin werden benoemd de predikanten A. Geelhoed te Zwagerveen/Zwaagwesteinde, H. W. Noordman te Driesum c.a. en W. Vis te Buitenpost. Voorts de ouderlingen P. Boonstra te Wouterswoude en J. Feenstra te Holwerd.

De commissie ontving de opdracht om te rapporteren op een voortgezette vergadering, die voorlopig is vastgesteld op 6 sept. a.s.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS....

„Moed houden”

zo is het advies van iemand in antwoord op de verontrustende woorden ter begeleiding van onze vorige verantwoording. Dit medeleven heeft ons goed gedaan, evenals de andere reacties welke wij ontvingen. Zij vormen een oase tussen de soms zeer onbewogen woorden, welke geschreven worden over de arbeid voor het in moeite verkerende gezin of kind, dat op onze weg werd geplaatst.

Wij denken er niet over de moed op te geven. Het gaat immers niet om een liefhebberij, doch om een opdracht. Toen wij in de afgelopen week op een laat avonduur met iemand over het werk van de kinderbescherming zaten te praten, het was eigenlijk een zeer intensief kerkgesprek, hebben wij de opdracht gehoord in de woorden van de Heiland: „Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert hen daarin niet”!

Een bloemlezing

Over de afgelopen periode werd van de kerken ontvangen een totaal bedrag van f 1.214,75. Waarmee we ver achter bleven bij de vorige verantwoording, toen reeds zo nadrukkelijk onze zorg over het verloop van de actie werd uitgesproken.

Aan giften van particulieren werd in totaal ontvangen f 1.136,85. Dit verheugt ons zeer.

Een kapper schrijft: „het fooienstelsel is voor het kappersbedrijf wel afgeschaft, doch iedere dag worden er nog wel dubbeltes gegeven. Het eerste dubbelte gaat dan in een pot voor de kinderbescherming”. Hij stuurde f 15,—.

Anderen vonden in het door hen ontvangen vakantiegeld een aanleiding om daarvan een deel te bestemmen voor het tehuis.

Een gezin stuurde f 10,— met een groet van blijde dankbare vakantiegangers. De Gereformeerde Scholierenclub te Groningen maakte een bedrag van f 25,— over.

f 20,— werd ingezameld onder een gezelschap dat luisterde naar een preek, opgenomen op een bandrecorder van wijlen ds Smelik te Groningen. Reeds eerder mocht ook al een bedrag van f 30,— worden ontvangen.

Sybrén Foekes. Puzzelaars willen weten wie hij eigenlijk is. Men wil hem thuisbrengen en zoekt dan een familie die luistert naar de naam „Foekes”. Wij zeggen tot hen: staakt Uw speuren want Foekes is de tweede voornaam van Sybrén. Hij is een van onze voornaamste medewerkers en bezigt, ondanks zijn prille leeftijd, een hele familiekring te vormen. Zo kreeg hij er weer vele broertjes en zusjes bij. We doen een greep: Jacoba, Jannie Christina, Jacqueline, Pauline Cornelia, Hayo, Govert en anderen niet met name genoemde bij het overmaken van een gift.

De catechisanten van Almkerk hebben een winter gespaard in een bus. Het verrassende resultaat ervan was f 40,—. De Geref. Vrouwenvereniging „Getrouw aan het Woord” te Hasselt stuurde f 48,35, die van Steenwijk f 25,—.

Ook de bruidsparen lieten zich niet onbetuigd. Onder hen zijn er die de eerste schreden op het huwelijkspad zetten en anderen die op een huwelijksleven van 50, 55 en 25 jaar mochten terugzien.

Velen gaven, waarvoor wij de gevers en geefsters namens de kinderen hartelijk danken. Doet U ook mee?

Verantwoording tot 17 juli 1962

Ontvangen van kerken	f 169.884,04
Ontvangen van particulieren	f 33.388,37
	f 203.272,41

Bijdragen kunnen worden gestort op postrekening nr 52325 t.n.v. „Stichting Gereformeerde Kinderbescherming”, Beatrixlaan 37, Ede.

Op verzoek van sommigen delen wij U nog eens mede dat postrekening nr 634609 t.n.v. Stichting Geref. Kinderbescherming (Contribuanten) te Utrecht **opgeheven is**. Contributies en andere stortingen zien wij gaarne tegemoet op bovenstaande postrekening nr 52325.

De Gereformeerde Kerk te Amsterdam-C. zond onderstaande brief:

Aan al onze zusterkerken in Nederland.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Diep bewogen door de ernstige situatie, waarin onze kerken verkeren, is het ons een behoefte U te spreken over de zorg, die ons vervult. Wij achten het namelijk onze roeping, ieder voor zich en gezamenlijk, om ons te bezinnen op de oorzaken daarvan, en op de wijze waarop onze kerken weer kunnen geraken tot de eendrachtigheid, de blijdschap en de eenvoud des harten, waarvan Hand. 2 : 46 ons spreekt, om zó God te kunnen loven. Dan zullen wij weer van Hem, krachtens ditzelfde Schriftwoord, Zijn rijke zegen mogen verwachten.

Daarbij gaan onze gedachten als vanzelf terug naar de dagen van de Vrijmaking. Toen waren wij eendrachtig in het buigen voor het Woord alleen, en ervoeren wij de blijdschap van de geestelijke vrijheid in gebondenheid aan dat Woord, onder afwijzing van alle binding aan menselijke uitspraken die niet ontwijfelbaar op de Schrift zijn gegrond. Wij hebben toen gekozen vóór de schriftuurlijke ruimte in Christus' Kerk en tegen de onschriftuurlijke tuchtmaatregelen.

En thans schrijven wij 1962.

Opnieuw horen wij van tuchtmaatregelen. De kerkeraad van Leens berichtte ons de schorsing van ds Boonstra. Nu meldt ons de kerkeraad van Murmerwoude de schorsing van ds Van der Schaft. Zonder opgaaf van de gronden, zodat we deze uit de pers moesten vernemen.

Zijn deze tuchtmaatregelen schriftuurlijk?

Blijkt uit de gronden, dat bijvoorbeeld ds Van der Schaft zich in leer of leven is komen te misgaan?

Blijkt uit zijn ambtelijk werk of ook anderszins in de bediening van het Woord, dat hij in strijd zou zijn gekomen met de leer van het Evangelie van Jezus Christus?

Immers neen. Wel blijkt duidelijk, dat hier in geding is het al of niet uitvoeren van een kerkeraadsbesluit. Een besluit, dat binden wil aan de uitspraak van de synode van Assen 1961 met betrekking tot onze verhouding tot de synodaal-Gereformeerden. Nu ligt het niet op onze weg, om hier en thans een oordeel te geven over de inhoud van deze synode-uitspraak. Maar naar haar aard is ze klaarblijkelijk een menselijke uitspraak, die bepaald niet ontwijfelbaar op de Schrift is gegrond.

Een uitspraak dus, waaraan de gewetens niet mógen worden gebonden. Een uitspraak, die — bij afwijzing — tuchtmaatregelen niet mag wettigen, hoe men overigens over deze uitspraak ook denken moge.

Een tuchtmaatregel als deze schorsing vindt dan ook uiteraard geen grond in het gereformeerde kerkrecht. Schorsingsgronden als hier aangegeven vallen volstrekt buiten de D.K.O.

Daarom mógen wij ook — gegeven de situatie — onze zusterkerk van Murmerwoude niet volgen op deze weg en moeten wij ds Van der Schaft wel blijven erkennen als dienaar des Woords in onze kerken.

Broeders, wij vragen U dit alles wel te willen overwegen en alles te doen, wat mogelijk is om de kerkelijke eenheid te bewaren. Er zijn onder ons grote meningsverschillen. Landelijk en plaatselijk. Maar daarbij kan de broederlijke eenheid volledig worden bewaard. Wij ervaren dat dagelijks in onze gemeente. Laten onder ons geen scheuringen zijn, als waarvan wij horen.

Uit ons hart is gegrepen — en daarmee besluiten wij — wat ds D. van Dijk schreef in augustus 1944 na zijn verwijdering van de synode:

„Broeders, in de Naam van Christus bid ik U, of gij toch in de weg, die U door dit voorstel wordt gewezen, wilt meewerken aan het voorkomen van de dreigende scheuring.

... Het gaat mij om het heil van Gods Kerk, het heil van Gods volk, de ere van Gods Naam, de komst van Gods Rijk, de heerschappij van Gods Woord.

Ik geloof, dat het ook U om deze dingen gaat.

Maar als dat waar is en wij dus in de diepste grond één met elkander zijn, dan mogen wij toch niet uit elkander gaan, tenzij het uiterste beproefd is om bij elkander te blijven.

... God geve, dat wij over weinige jaren in onzegbare vreugde kunnen constateren, dat wij elkander hebben gevonden, dat wij voortaan schouder aan schouder kunnen staan en strijden. — Dat geve God”.

U groetend in Christus, de kerkeraad van Amsterdam-Centrum, J. P. VAN DER STOEL Jr, praeses h.t. H. H. VERLIND, scriba.

P.S. Deze brief werd in broederlijke eenheid door onze Raad unaniem aanvaard. Eén onzer achtte slechts de verzending aan alle kerken niet opportuun.

Vereniging herstel kerk. eenheid gereformeerde belijders

„MAAKT U OP OM TE BOUWEN”

Openluchtsamenkomst in Amersfoort

Op zaterdagmiddag, 15 september a.s., organiseert de Vereniging tot herstel van de kerkelijke eenheid der gereformeerde belijders een landelijke samenkomst in het openluchttheater „Birkhoven” te Amersfoort. Onder het thema: „Maakt U op om te bouwen” (ontleend aan Haggaï 1 : 8), wordt door de volgende sprekers het woord gevoerd: Ds D. Biesma jr, chr. geref. pred. te Aalsmeer, onderwerp: „Velen, één lichaam”; Ds J. P. van der Stoel, (vrijgemaakt) geref. pred. te A'dam, onderwerp: „Tezamen zijn wij afgeweken” en Prof. Dr K. Dijk, geref. hoogleraar te Driebergen, onderwerp: „Herbouwt dit huis”. De leiding van de bijeenkomst zal berusten bij Ds H. W. Eerland, chr. geref. pred. te Amersfoort. Voorts wordt medewerking verleend door een plaatselijk muziekkorps en zangkoor, terwijl overigens door diverse commissies ten gerieve van de bezoekers allerlei voorzieningen worden getroffen.

Betreffende het doel van deze manifestatie wordt in een circulaire, die de Vereniging heeft doen uitgaan, bekend gemaakt, dat het bestuur het in de huidige situatie met zijn discussies rondom de kerkelijke verdeeldheid noodzakelijk lijkt de kerkleden van gereformeerde belijdenis op te roepen tot een positieve bezinning over de weg, die Gods Woord in deze wijst. Ten besluite van de bijeenkomst zal aan de aanwezigen worden verzoekt instemming te betuigen met een „Verklaring en Oproep”. Getracht wordt voor het welslagen van deze samenkomst te komen tot de vorming van een breed samengesteld comité van aanbeveling van vooraanstaande personen uit de gereformeerde, chr. geref. en vrijgemaakt geref. kerken. In het huidige stadium van voorbereiding worden de plannen in eerste instantie ondersteund door de heren Ir H. van Harten te Ede, voorzitter der Vereniging, Prof. Dr B. J. Oosterhof, hoogleraar te Apeldoorn en Prof. Dr Ir H. van Riessen, hoogleraar te Delft, Eindhoven en Breda. De organisatoren van de bijeenkomst verwachten een zeer grote belangstelling.

In de morgen van 13 juli 1962 is in het Diaconessenhuis te Utrecht in zijn Heer en Heiland ontslapen ons Verbondsbestuurslid

L. J. VAN DER BURGH

op de leeftijd van 62 jaar.

Door zijn bescheidenheid, gepaard aan voorbeeldige trouw en ijver, heeft hij zich in de kring van ons Verbond en daarbuiten bemind gemaakt.

Wij zijn de Here dankbaar voor de vele jaren die broeder van der Burgh in ons midden mocht verkeren.

Geve de Here de treurende familie en ons allen de troost en hoopvolle zekerheid: Wij zullen wel tot hem gaan, maar hij zal tot ons niet wederkeren. (2 Samuel 12 vers 23).

HET BESTUUR

GEREF. MAATSCH. VERBOND.

BETALING ABONNEMENTSGELDEN

Met 1 april begon de nieuwe jaargang van Opbouw.

Ter voorkoming van herinneringskaarten en incassokosten verzoeken we onze abonnees hun abonnementsgeld te storten op girorekening 233117, Drukkerij Steenberg, Zeist, met bijvermelding voor Opbouw. Het abonnementsgeld bedraagt voor een halfjaar f 5,—, voor een geheel jaar f 10,—, buitenland f 12.50 voor een geheel jaar.

We rekenen op uw medewerking!

De administratie.